

Rzecz o naszych lasach

Na świecie, w Europie, w Polsce i u nas

Powierzchnia lasów na świecie wynosi ok. 4 mln ha, co oznacza, że wszystkie lądy kuli ziemskiej w 31 proc. pokrywają knieje. Największy udział w zalesieniu należy do wielkich powierzchniowo krajów, takich jak Rosja (20 proc.), Brazylia (13 proc.) i Kanada (8 proc.). Na kraje Unii Europejskiej przypada zaledwie 4 proc. lasów.

Umiemy dbać o lasy

W ciągu ostatnich 20 lat powierzchnia lasów na świecie zmniejszyła się o ok. 0,34 proc. W tym samym czasie w Polsce – na co warto zwrócić uwagę – zanotowaliśmy przyrost o 5 proc.

W końcu XVIII w. lasy zajmowały ok. 40 proc. powierzchni kraju, ale po 150 latach – po zakończeniu II wojny światowej – wskaźnik ten spadł do 21 proc. W latach 1946-1970 na skutek intensywnych działań pokrycie

lasami wzrosło do 28 proc. Według ostatnich danych obszary leśne zajmują 31 proc. powierzchni Polski.

Do roku 2050 wskaźnik ten, według planów, wynieść ma 33 proc.

Lepsi od Europy

Pozostałe wskaźniki są biegunowo różne. Według arealu lasów na jednego mieszkańca najlepiej jest w Europie (1,37 ha), ale znacznie gorzej na świecie (0,60 ha). Wynik naszego kraju nie jest

Zasoby drzewne (m sześć./ha)	
Europa	112
Polska	254

w pełni zadowalający, bo wynosi tylko 0,24 ha lasów na osobę.

O wiele lepiej wypadamy w tzw. zasobach drzewnych, czyli objętości drzewostanu, liczonego w metrach sześciennych na hektar, co pokazuje możliwości produkcyjne drzewostanów. Zasobność polskich lasów jest o ponad 100 proc. lepsza niż lasów europejskich.

Lasy Państwowe

82 proc. polskich lasów ma charakter publiczny, przy czym te pozostające w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe stanowią 78 proc. Lasów prywatnych najwięcej jest w woj. małopolskim, mazowieckim i lubelskim.

Wśród polskich kniei przeważają lasy iglaste z ogromną przewagą sosny zwyczajnej, która stanowi ok. 70 proc. udziału w drzewostanie. Za nią daleko w tyle pozostają inne gatunki, takie jak świerk pospolity, dąb czy brzoza (po ok. 6%).

Dąbrowy

W Wielkopolsce także przeważa sosna (80 proc. drzewostanu), a za nią plasuje się dąb szypułkowy i bezszypułkowy. Na stronie Lasów Państwowych czytamy:

Najrozleglejsze i najcenniejsze gospodarczo są dąbrowy porastające płytą krotoszyńską. Drewno z nich należy do najbardziej cenionych w Europie.

Z najwyższymi fragmentami Dąbrów Krotoszyńskich porównuje się nasiona dębu szypułkowego. W lasach tych dębom towarzyszą buki, klony, jarząbki, wiąz i jawory. Nasze dąbrowy wymienia się – we wszelkich opracowaniach – na temat zwartych obszarów leśnych na terenie Polski.

Powierzchnia lasów na 1 mieszkańca (ha)

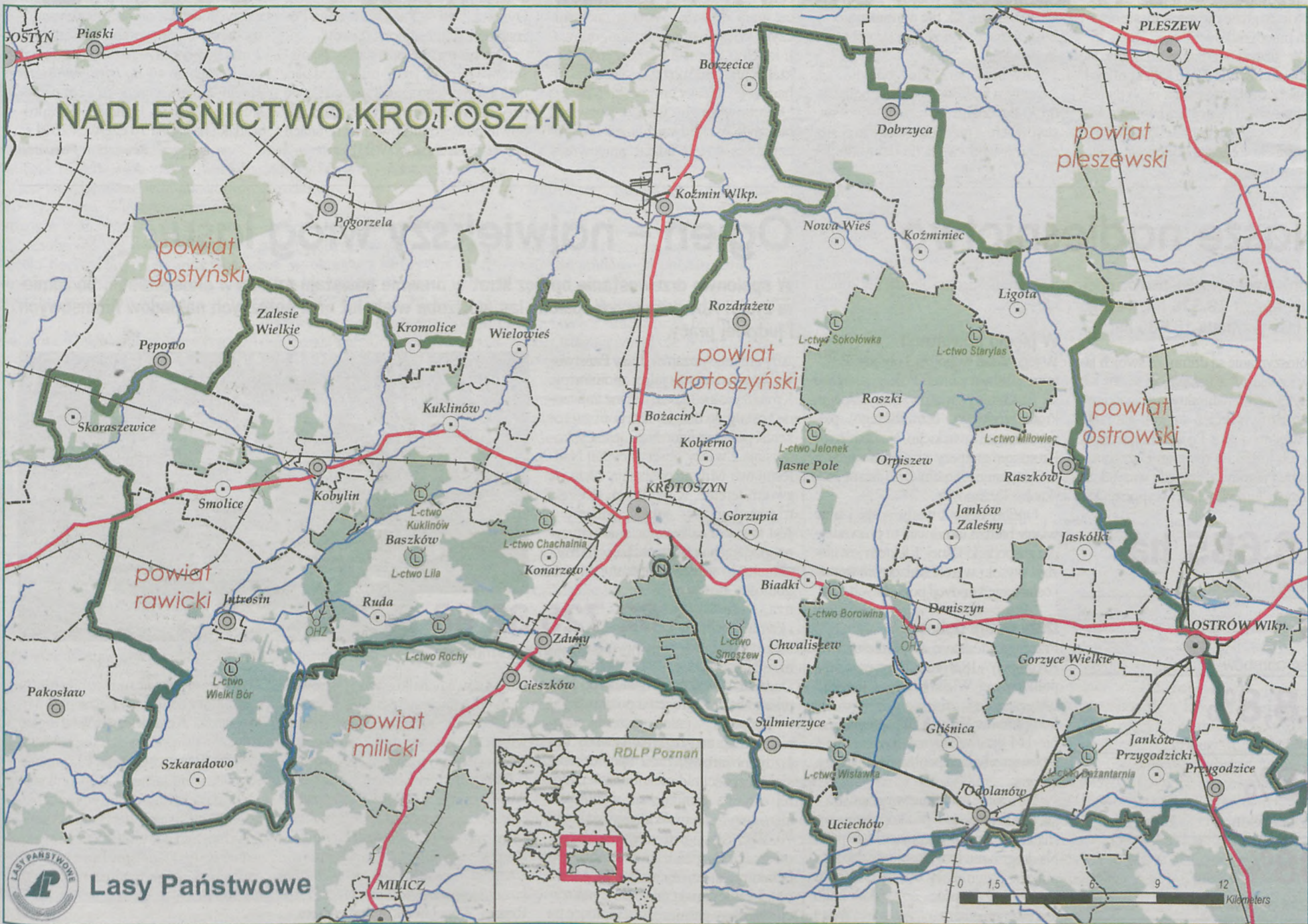
świat	0,60
Europa	1,37
Polska	0,24

Polskie lasy (areal)

55. miejsce na świecie
0,23% lasów świata
6% lasów Unii Europejskiej

Ostatnie 20 lat

W latach 1990-2010 powierzchnia lasów świata zmniejszyła się o 13,5 mln ha, tj. o 0,34 proc. W tym samym czasie w Polsce knieje powiększyły się o 445 tys. ha, co oznacza imponujący wzrost o 5 proc. Wskazuje to na pozytywną tendencję w gospodarce leśnej Polski na tle świata. *oprac. (Jur)*



Nowa siedziba Nadleśnictwa Krotoszyn, położona przy ul. Wiewiórowskiego 70, to nowoczesny i umiejętnie zharmonizowany z leśnym otoczeniem gmach.

Akt erekcyjny powstającego budynku wmurowano 16 maja 2013 r. Do metalowej tuby, którą umieszczono w ścianie budynku, włożono dokument własnoręcznie podpisany przez zaproszonych gości z Lasów Państwowych i przedstawicieli władz lokalnych oraz architekta i wykonawcę budynku. Dołączono do niego także polskie monety, pamiątkowe zdjęcie uczestników ceremonii i bieżące wydanie *Rzeczy Krotoszyńskiej*.

2.975 tys. zł

kosztowała budowa gmachu

863 m²

wynosi jego powierzchnia

Dwukondygnacyjny budynek powstawał od jesieni 2012 r. do wiosny 2014 r. na skraju lasu, na pięknej działce liczącej 7.500 m kw. Całkowita powierzchnia budynku wynosi 863 m kw., a jego część użytkowa to 568 m kw. Parking, którym teraz dysponuje nadleśnictwo, mieści 70 samochodów i jest znacznie większy niż ten przy dawnej siedzibie na ul. Mickiewicza, gdzie nie mieściły się nawet auta pracowników.

W nowej siedzibie znajdują się biura, archiwum, 40 m sala konferencyjna oraz platforma dla osób niepełnosprawnych i stacja uzdatniania wody. Na uwagę zasługuje nowoczesna, w pełni ekologiczna kotłownia opala-



Gmach jest nowoczesny i funkcjonalny

Nowa siedziba na Wiewiórowskiego

na pelilem, czyli granulatem wytwarzanym z trocin, wiórów i zębów. W końcu kto, jak nie administratorzy lasu, mają być wzorem w ochronie środowiska.

Otwarcie gmachu odbyło się 2 czerwca br. Uroczystość tę połączono z obchodami 90-lecia Lasów Państwowych, a przenosiny ze starej siedziby nastąpiły w 40. urodziny Nadle-

śnictwa Krotoszyn. Nie było przecięcia wstęgi, lecz symboliczne przecięcie pnia drewna. Wraz z nadleśniczym Wiesławem Bulińskim piłowali kolejno Starosta Krotoszyński Leszek Kulka, burmistrz Krotoszyńska Julian Jok i asystent posła Macieja Orzechowskiego. Obiekt poświęcił biskup kaliski Edward Janiak. W uroczystości wzięli udział pracownicy

z naszego i sąsiednich nadleśnictw, a także przedstawiciele Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych z Poznania i lokalni samorządowcy.

Od momentu powstania Nadleśnictwa Krotoszyn, tj. od 1 października 1975 r., jego siedziba mieściła się przy ul. Mickiewicza. Decyzja o budowie nowego biurowca na terenach przyleśnych zapadła w 2011 r.

Gmach w ciągu 481 dni wybudowała krotoszyńska firma Mal-Pol. Inwestycja wraz z ogrodzeniem i zagospodarowaniem terenu kosztowała 2 mln 975 tys. zł. – *Nowa siedziba na trwałe zapisze się na kartach historii Lasów Państwowych* – uważa nadleśniczy Wiesław Buliński. Przeprowadzka nastąpiła 16 czerwca 2014 r.

Sebastian Pośpiech

Nasze nadleśnictwo

Krotoszyńskie nadleśnictwo obejmuje obszar 19.326 ha, z czego na lasy przypada 18.685 ha.

Krotoszyńskianie są dumni ze swoich lasów i zdają sobie sprawę, że są one ich największym naturalnym majątkiem. Nie mamy przecież ani gór, ani rzek, ani wielkich jezior. Po lasach spacerujemy lub jeździmy rowerami, zbieramy grzyby i jagody, ale przede wszystkim szukamy tam ukojenia i wypoczynku.

18.685 ha

powierzchnia

3

ilość obrębów

18,8%

lesistość

48%

udział sosen

38%

udział dębów

Są nam niezbędne, ale wiemy o nich niewiele.

W pięciu powiatach

W jego skład wchodzi 3 obręby: Baszków, Glińska i Jasne Pole, znajdujące się na terenie powiatów: gostyńskiego, krotoszyńskiego, ostrowskiego, pleszewskiego i rawickiego. Nadleśnictwo Krotoszyn graniczy z pięcioma innymi w Antoninie, Jarocinie, Miliczu, Piaszkach i Taczanowie.

Ogólny deficyt wody, susze i silne wiatry bardzo utrudniają tu prowadzenie gospodarki leśnej. Efektem jest niezbyt wysoki wzrost sadzonych upraw i osłabienie kondycji pozostałych.

Duży udział dębów

Przeciętną lesistość w Nadleśnictwie Krotoszyn – 18,8 proc., jest typowa dla południowej Wielkopolski. Charakterystyczne jest znaczne rozproszenie kompleksów leśnych. W ogólnej liczbie 114 przeważają areale niewielkie, o powierzchniach poniżej 5 ha. Jest ich 55 proc.

Na terenie nadleśnictwa przeważa – jak w całej Polsce i Wielkopolsce – sosna zwyczajna, występująca w 48 proc. Na drugim miejscu plasuje się dąb szypułkowy, zajmujący obszar ok. 6.800 ha, czyli aż 38 proc., co w skali kraju jest ewenementem. (red.)

Ogień – największy wróg lasu

W spalonym drzewostanie oprócz strat w drewnie powstają szkody w ekosystemie, bo zamiera życie. Aby odtworzyć spalony las, potrzeba wielu lat oraz potężnych nakładów finansowych i ludzkiej pracy.

Aby uniknąć pożarów, Lasy Państwowe prowadzą specjalny monitoring. Krotoszyńskie obszary leśne zaliczone zostały do drugiej kategorii zagrożenia pożarowego. Nasi leśnicy korzystają z wieży obserwacyjnej Nadleśnictwa Milicz, posiadają także na swoim terenie, w okolicach Roszek, meteorologiczny punkt pomiarowy. Jest to stacja całkowicie automatyczna, podająca w odstępach co 10 min. aktualne wartości temperatury i wilgotności powietrza, prędkości i kierunku wiatru oraz opadu i promieniowania.

Dane te są wykorzystywane do prognozowania zagrożenia pożarowego.

Do wykrywania i gaszenia pożarów służą punkty czerpania wody, dojazdy pożarowe, baza sprzętu oraz sieć łączności radiotelefonicznej, której centrala znajduje się w punkcie alarmowym na ul. Wiewiórowskiego 70. W czasie zagrożenia pożarowego, od marca do października, non-stop pełniony jest tam dyżur (tel. 62 725 32 68). Leśnicy mają także do dyspozycji samoloty gaśnicze, stacjonujące na



Ogień w leśnictwie Miłowiec zaproszył nierozważny turysta

lotnisku w Michałkowie k. Ostrowa.

W ostatnich tygodniach wysokie temperatury spowodowały spadek wilgotności ściółki do ok. 8 proc. Leśnicy apelują o rozwagę i ostrożność. – *Pamiętajmy, że obowiązuje kategori- ryczny zakaz używania otwartego ognia poza miejscami do tego wyznaczonymi, a wjazd do lasu samochodem, szczególnie tym z rozgrzanym katalizatorem, może zakończyć się dla nas i dla lasu tragicznie* – przestrzega Renata Wencławiak z nadleśnictwa.

Trzeba postępować rozważnie niż turysta, który 23 lipca w Leśnictwie Miłowiec (k. Roszek) zaproszył ogień i doszło do pożaru ściółki na pow. 0,44 ha. Pożar zagrażający kompleksowi leśnemu Jasne Pole opanowano.

W naszych lasach nie wprowadzono zakazu wstępu do lasu, nasilono natomiast ich patrolowanie. Niestosowanie się do przepisów przeciwpożarowych skutkuje mandatem karnym do 500 zł.

(popi)

Chronimy cenne rośliny

Baszków, Buczyna Helenopol, Dąbrowa k. Biadek Krotoszyńskich, Dąbrowa Smoszew, Miejski Bór i Mszar Bogdaniec – to nazwy sześciu rezerwatów przyrody, które utworzone zostały na terenie naszego nadleśnictwa. Ich łączna powierzchnia to 127 ha.

Baszków to rezerwat utworzony, aby chronić największą paproć w Polsce – długosza królewskiego. Występuje on na terenie boru mieszanego. Paproć tego gatunku może osiągać nawet 2 m wysokości. Lubi podłoże wilgotne i zacienione. Rośnie w lasach, na torfowiskach oraz wrzosowiskach zachodniej i południowej Europy, w Afryce, Azji i Australii.

W 2006 r. długosz królewski umieszczony został na *Czerwonej liście roślin i grzybów Polski* oraz

buczyny niżowej. Na terenie tym znajduje się również las grądowy. Występujące tu buki sadzone były w celu uzyskania materiału do produkcji beczek do produktów spożywczych. Drzewa osiągają ok. 35 m wysokości. Obwód 18 buków przekracza 100 cm. Dwa z nich charakteryzują się rzadko spotykaną falistą korą, zwaną żyrafą szyją. Rośnie tu także wiele innych roślin podlegających ochronie. W okresie międzywojennym na terenie tym znajdował się do-



Wawrzynek wilczełyko. Rezerwat Miejski Bór

uznany za gatunek narażony na wyginiecie. Rezerwat Baszków uważany jest za największe w kraju skupisko tej rośliny. Występowanie tutaj długosza królewskiego, jako pierwszy, zaobserwował w 1938 r. niemiecki florysta Franz Spribille. Rezerwat powstał w 1959 r. Znajduje się przy drodze Baszków-Konarzew.

Buczyna Helenopol położony jest w okolicy drogi Chachalnia-Chwaliszew. Rezerwat został utworzony w 1995 r. Ochronie podlegają tu buki zwyczajne liczące 120-140 lat, rosnące w tzw. zbiorowisku kwaśnej

mek myśliwski Mój Raj, należący do rodziny Czartoryskich, właścicieli Baszkowa.

Dąbrowa koło Biadek Krotoszyńskich jest rezerwatem znajdującym się w okolicy Chruszczyn (gmina Ostrów Wlkp.). Został utworzony w 1963 r. Ochronie podlega tam las dębowy ze starodrzewem. Niektóre dęby mają ponad 275 lat, ich wysokość dochodzi do 30 m. W rezerwacie rosną także: sosny zwyczajne, osiki, brzozy, buki, olsze czarne, świerki i kruszyna pospolita.



Rezerwat Mszar Bogdaniec

Wielkość rezerwatów (ha)

Baszków	3,76
Buczyna Helenopol	41,99
Dąbrowa k. Biadek	
Krotoszyńskich	16,62
Dąbrowa Smoszew	13,46
Miejski Bór	29,23
Mszar Bogdaniec	21,98

Dąbrowa Smoszew, powołana w 1963 r., usytuowana jest przy leśnej drodze Krotoszyn-Chwaliszew. Pod ochroną jest tutaj fragment naturalnego lasu grądowego z płacami zbiorowisk łęgów jesionowo-wiązowego i olszowego oraz dęby szypułkowe. Niektóre z drzew liczą po 140-145 lat. Osiągają wysokość do 30 m. Na terenie rezerwatu rosną także buki, graby, sosny. W runie leśnym znajdują się rzadkie rośliny chronione: jaskier kaszubski, lilia złotogłów, łuskiewnik różowy, marzanka wonna,



W rezerwacie Baszków rośnie długosz królewski

perłówka jednokwiatowa, podkolan zielonawy, przetacznik górski i wawrzynek wilczełyko.

Obok rezerwatu, w pobliżu leśniczówki Smoszew, rośnie potrójna lipa o obwodzie 660 cm. Jest ona pomnikiem przyrody. Na terenie rezerwatu odnaleźć można 2 kurhany prehistoryczne.

Miejski Bór – to rezerwat od 1987 r., znajdujący się na obrzeżach granic Krotoszyń, po zachodniej stronie drogi Krotoszyn-Sulmierzyce. Obejmuje drzewostan sosnowy w typie boru świeżego. Rosną tam również brzozy, dęby szypułkowe, dęby czerwone, jawory, osiki, modrzewie. W rezerwacie odnaleźć można także dwie cenne rośliny chronione: wawrzynek wilczełyko i wiciokrzew pomorski. Ten drugi należy do nielicznych w Polsce pnączy obrastających pnie drzew. Najczęściej występuje w pasie nadmorskim. Na terenie rezerwatu znajdują się 2 kurhany z epoki brązu.

Mszar Bogdaniec znajdziemy przy

Na terenie Nadleśnictwa Krotoszyn znajduje się większość (67 proc. jego powierzchni) Obszaru Chronionego Krajobrazu **Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy**. Został on utworzony w 1993 r., by chronić unikalny w skali europejskiej stary drzewostan dębów z charakterystycznymi zespołami roślinnymi (kwaśne dąbrowy, grądy). Obszar rozciąga się na terenie gmin: Dobrzyca, Krotoszyn, Odolanów, Ostrów Wlkp., Pleszew, Raszków, Rozdrażew i Zduny.

drodze Baszków-Konarzew. Ochronie podlegają torfowiska, tj. tereny o silnej wilgotności podłoża, porośnięte roślinnością, których obumarłe szczątki przekształcały się w torf. Znajduje się tam tzw. torfowisko przejściowe z elementami torfowiska wysokiego. Ich wiek szacowany jest na 2.600-2.900 lat. Wśród roślin chronionych są tutaj: chrobotek reniferowy, konwalia majowa, kruszyna pospolita, porzeczka czarna, widłak goździsty. Rezerwat powstał w 1996 r.

Stawek Pałasz

Pomniki przyrody i park Doliny Baryczy



Widok na Dolinę Baryczy

Na terenie naszego nadleśnictwa są 22 pomniki przyrody ożywionej. Są to – posiadające wyjątkowe walory – drzewa rosnące pojedynczo lub w skupiskach. Wśród nich najwięcej jest dębów szypułkowych – 18. Cztery pozostałe reprezentują takie gatunki, jak buk zwyczajny, dagleżja zielona, lipa drobnolistna i sosna zwyczajna. Na pomniki przyrody nieożywionej składają się 3 głązy narzutowe, znajdujące się w leśnictwach: Kuklinów, Smoszew i Sołówek.

Nie każdy wie, że na terenie Nadleśnictwa Krotoszyn znajduje się również 17 ha parku krajobrazowego Dolina Baryczy. Większość tego parku leży w granicach województwa dolnośląskiego. Został on utworzony w 1996 r.

(mal)